

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΜΕΡΟΣ Α'

Η ΕΞΟΧΙΚΗ ΛΕΥΚΑΔΑ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Τραγούδι «Τα νησιά» [Στίχοι: Στέλλα Χρυσουλάκη. Μουσική και ερμηνεία: Νένα Βενετσάνου, στο δίσκο *Η Νένα Βενετσάνου στα τραγούδια της* (1980)].

*Κείνο που θυμάμαι απ' τα νησιά μας
είν' η αμμονδιά της Ζάκυνθος,
της Κέρκυρας τα περιβόλια,
της Ρόδου το μεγάλο κάστρο.*

*Κείνο που θυμάμαι απ' τα νησιά μας
είναι της Κρήτης τα ορεινά χωριά
τις ευωδιές της Χίου,
της Κίμωλος τ' αστραφτερά νερά,
της Σύρας την απάνω πόλη.*

*Κείνο που θυμάμαι απ' τα νησιά μας
είναι τα δυο φιδάκια που ερωτεύονταν
κάτω απ' τα μάρμαρα του ναού
ένα μεσημέρι καλοκαιρινό στη Δήλο.*

*Στη Γαύδο, στη Φολέγανδρο και στα μικρά νησιά
βαριά σιωπή μαρμάρωσε, φωλιάζουν νυχτερίδες
ένα μπουκέτο άλικο το αίμα ξαγρονπνά,
λευκοί αυλοί τα κόκαλα μετρούν τις εσπερίδες.*

*Μονόφθαλμη περίπολος τη θάλασσα τρυγά
γύρω και πίσω στις σκηνές ουρλιάζουν οι σειρήνες.
Τη Λέρο, τη Μακρόνησο, τα Κύθηρα, τη Τζια,
πες μου ποιες τάχα σφράγισαν μισόν αιώνα μνήμες.*

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιες διαφορές έχει η πόλη της Λευκάδας από τα παραθεριστικά κέντρα του νησιού;
2. Γιατί ο Ασλάνογλου υποτιμά τους τουριστικούς οδηγούς και επιλέγει να γνωρίσει μόνος του τη γνήσια όψη της Λευκάδας, ενεργώντας «υποδοχίως»;
3. Ποιοι αφηγηματικοί τρόποι κυριαρχούν στο αφήγημα και ποιο αισθητικό αποτέλεσμα δημιουργούν;
4. Στο αφήγημα περιγράφονται τρεις περιοχές και όψεις της Λευκάδας. Ζωγραφίστε αυτήν που σας εμπνέει περισσότερο.
5. Συγκεντρώστε διάφορα τραγούδια με θέμα τα ελληνικά νησιά. Ποια εικόνα γενικότερα μεταδίδουν; Πιστεύετε ότι αυτή αντιστοιχεί στην πραγματικότητα; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

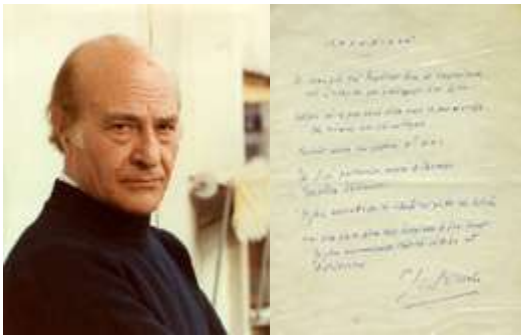

Έλλογος υπερρεαλισμός, έλεγε για την ποίησή του ο Β.Βαρίκας. Συνήθως το ποίημα του αποτελείται από μια σειρά εικόνων χωρίς εξωτερική λογική συνοχή όλες όμως οι εικόνες πηγάζουν από την ίδια ψυχική κατάσταση και τείνουν να υποβάλλουν προς τον αναγνώστη την ίδια διάθεση.

Η ποίησή του χαρακτηρίζεται από:

1. τολμηρό συνδυασμό λέξεων
 2. τολμηρές εικόνες με συνειρμική εναλλαγή
 3. λατρεία του ελληνικού στοιχείου (γλώσσα, παράδοση, ήθη, ορθοδοξία, ελληνική φύση, πολιτισμός, ιστορία)
 4. λυρικές περιγραφές
 5. εφηβική αισιοδοξία
 6. βαθιά αίσθηση της ζωής
 7. αντίληψη των πραγμάτων μέσω των αισθήσεων
 8. περιορισμένη στίξη
 9. χαλαρή λογική αλληλουχία
- Για τον Ελύτη η Ελλάδα είναι η συνεχής και αδιάκοπη αντίληψη που προκύπτει από την αρχαία κληρονομιά και τη βυζαντινή περίοδο, από τη λαϊκή παράδοση και τη σύγχρονη ιστορία ακόμα κι από τη γεωγραφική έκταση και μορφολογία. Αρχαία κείμενα, θρησκεία, παραδόσεις αναφέρονται και ενώνονται μέσα από τη μεταφυσική του ήλιου, την δύναμη του αιγαιακού φωτός που αποκαλύπτει αυτήν την αέναη κίνηση του πνεύματος που δυναμικά ξεκινά από τον Όμηρο για να συνεχίζει και σήμερα να συλλαμβάνει αλήθειες πρωτογενείς, ανθρωπιστικές, δίκαιες, απελεύθερες.
 - Χρησιμοποιεί χαρακτηριστικά σύμβολα, φως, θάλασσα, ήλιος όπου η μαγεία της φύσης και του φωτός δίνονται στην μεταφυσική τους διάσταση.
 - Προσφεύγοντας πάντα στην προσωπική του εμπειρία, κινητοποιεί όλες τις αισθήσεις του και μπαίνει ολόκληρος στο μυστήριο και στο θαύμα

Ψευδώνυμο: Ελύτης Οδυσσέας

Τόπος Γέννησης: Κρήτη- Ηράκλειο

Έτος Γέννησης: 1911

Έτος Θανάτου: 1996

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Οδυσσέας Ελύτης (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Οδυσσέα Αλεπουδέλη) γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης, γιος του εργοστασιάρχη σαπυνοποιίας που κατάγονταν από τη Μυτιλήνη. Είχε τέσσερις αδερφούς και μια αδερφή τη Μυρσίνη, που πέθανε σε ηλικία είκοσι χρόνων το 1918. Το 1914 το εργοστάσιο μεταφέρθηκε στον Πειραιά και η οικογένεια Αλεπουδέλη εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Λόγω της πολιτικής τοποθέτησής του υπέρ του Βενιζέλου, ο Παναγιώτης Αλεπουδέλης φυλακίστηκε και η οικογένειά του διώχτηκε (1920).

Σε παιδική και νεανική ηλικία ταξίδεψε στην Ελλάδα (κυρίως στα νησιά του Αιγαίου) και την Ευρώπη. Το 1924 γράφτηκε στο Γ΄ Γυμνάσιο Αρρένων στην Αθήνα και άρχισε να γράφει στη Διάπλαση των Παιδών. Από το 1927 ξεκίνησε το εντεινόμενο ενδιαφέρον του για τη λογοτεχνία. Το 1929 θεωρείται ως ορόσημο στη ζωή του Ελύτη. Τότε ήρθε σε επαφή με τον Υπερρεαλισμό, μέσω της ποίησης του Λόρκα και του Ελυάρ και έγραψε τα πρώτα του ποιήματα. Τον επόμενο χρόνο γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1935 ταξίδεψε στη Μυτιλήνη μαζί με τον Ανδρέα Εμπειρικό, όπου γνώρισε τη ζωγραφική του Θεόφιλου. Το 1936 γνωρίστηκε με τον μετέπειτα στενό φίλο του Νίκο Γκάτσο και στο τέλος του χρόνου κατατάχτηκε στο στρατό, στη σχολή εφέδρων αξιωματικών της Κέρκυρας. Στα τέλη του 1937 μετατέθηκε στην Αθήνα και απολύθηκε το 1938. Το 1940 κατατάχθηκε στη Βόρειο Ήπειρο. Ένα χρόνο αργότερα κινδύνεψε να πεθάνει από τύφο και γύρισε στην Αθήνα.

Το 1945 διορίστηκε διευθυντής προγράμματος της νεοσύστατης τότε Ελληνικής Ραδιοφωνίας με εισήγηση του Γιώργου Σεφέρη και συνεργάστηκε με τα περιοδικά Νέα Γράμματα και Αγγλοελληνική Επιθεώρηση. Από το 1948 ως το 1951 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, από όπου ταξίδεψε στην Ισπανία, την Ιταλία και την Αγγλία. Στο Λονδίνο γνωρίστηκε με το Mario Vitti και τον Pablo Picasso. Μετά την επιστροφή του στην Αθήνα έγινε μέλος της Ομάδας των Δώδεκα (1952-1953), έγινε μέλος του Δ.Σ. του Θεάτρου Τέχνης (1953), του Ελληνικού Χοροδράματος (1955) και επαναδιορίστηκε στην Ελληνική Ραδιοφωνία (από το 1953 ως τη νέα παραίτησή του το 1954). Συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο και το Θέατρο Τέχνης ως μεταφραστής. Το 1965 χρονολογείται και η έναρξη της ενασχόλησής του με τη ζωγραφική και το κολάζ. Μετά το πραξικόπημα του 1967 κατέφυγε στο Παρίσι (1969). Το 1974 έγινε πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης. Πέθανε το Μάρτη του 1996 στην τελευταία του κατοικία στην οδό Σκουφά.

Η πρώτη επίσημη εμφάνιση του Οδυσσέα Ελύτη στο χώρο της λογοτεχνίας πραγματοποιήθηκε το 1939 με την έκδοση της πρώτης ποιητικής συλλογής του με τίτλο Προσανατολισμοί. Το 1942 δημοσίευσε το δοκίμιο Η αληθινή φυσιογνωμία και η λυρική τόλμη του Ανδρέα Κάλβου και το 1943 εκδόθηκε η ποιητική συλλογή του Ήλιος ο Πρώτος. Ακολούθησαν μεταξύ άλλων το Άξιον Εστί (1959), οι Έξι και μια τύψεις για τον ουρανό (1960), το Μονόγραμμα (στις Βρυξέλλες), το Φωτόδεντρο και η δέκατη τέταρτη ομορφιά και ο Ήλιος ο Ηλιάτορας (1971), η Σαπφώ και ο Μικρός Ναυτίλος (1984), τα Ελεγεία της Οξώπετρας (1991), και οι τελευταίες του συλλογές Δυτικά της λύπης και Ο κήπος με τις αυταπάτες (1995).

Ο Οδυσσέας Ελύτης τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας (1979). Το 1972 αρνήθηκε βραβείο Θεσπισμένο από τη δικτατορία. Ο Οδυσσέας Ελύτης τοποθετείται από τους ιστορικούς της λογοτεχνίας στους κορυφαίους Έλληνες ποιητές του αιώνα μας. Έργα του μεταφράστηκαν σε πολλές ξένες γλώσσες.

ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΕΔΩ:

- Η ζωή του ποιητή εδώ:
http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathextra_6_17/10/2007_208375
- Η ποίησή του:
<http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=144646&dt=04/08/2002>
- <http://wwk.kathimerini.gr/kath/7days/1994/09/25091994.pdf>
- περιοδικό ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ, Δεκέμβριος 2011

ΕΡΓΑΣΙΑ: Εντοπίστε στα παρακάτω ποιήματα χαρακτηριστικά της ποίησης του Ελύτη.

1. ΕΝΑ ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ

Ενα το χελιδόνι κι η άνοιξη ακριβή
για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή
Θέλει νεκροί χιλιάδες να 'ναι στους τροχούς
Θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους.

Θε μου Πρωτομάστορα μ' έχτισες μέσα στα βουνά
Θε μου Πρωτομάστορα μ' έκλεισες μες στη θάλασσα!

Πάρθηκεν από μάγους το σώμα του Μαγιού
Το 'χουνε θάψει σ' ένα μνήμα του πέλαγου
σ' ένα βαθύ πηγάδι το 'χουνε κλειστό
μύρισε το σκοτάδι κι όλη η άβυσσος

Θε μου Πρωτομάστορα μέσα στις πασχαλιές και Συ
Θε μου Πρωτομάστορα μύρισες την Ανάσταση

2. ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΑΙΜΑΤΑ

Της αγάπης αίματα με πορφύρωσαν
και χαρές ανείδωτες με σκιάσανε
οξειδώθηκα μες στη νοτιά των ανθρώπων
μακρινή μητέρα ρόδο μου αμάραντο

Στ' ανοιχτά του πελάγου με καρτέρεσαν
Με μπομπάρδες τρικάταρτες και μου ρίξανε
αμαρτία μου να 'χα κι εγώ μιαν αγάπη
μακρινή μητέρα ρόδο μου αμάραντο

Τον Ιούλιο κάποτε μισανόιζανε
τα μεγάλα μάτια της μες στα σπλάχνα μου
την παρθένα ζωή μια στιγμή να φωτίσουν
μακρινή μητέρα ρόδο μου αμάραντο

3. ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ
και μυρσίνη συ δοξαστική
μη παρακαλώ σας μη
λησμονάτε τη χώρα μου!

Αετόμορφα έχει τα ψηλά βουνά
στα ηφαίστεια κλήματα σειρά
και τα σπίτια πιο λευκά
στου γλαυκού το γειτόνεμα!

Τα πικρά μου χέρια με τον κεραυνό
τα γυρίζω πίσω απ' τον καιρό

τους παλιούς μου φίλους καλώ
με φοβέρες και μ' αίματα!

4. Η ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΣΑ

Το δρόμο πλάι στη θάλασσα
περπάτησα που 'κανε κάθε
μέρα η ποδηλάτισσα.

Βρήκα τα φρούτα που 'χε
στο πανέρι της, το δαχτυλίδι
που 'πεσε απ' το χέρι της.

Βρήκα το κουδουνάκι και το
σάλι της, τις ρόδες,
το τιμόνι, το πεντάλι της.

Βρήκα τη ζώνη της, βρήκα σε
μια άκρη, μια πέτρα διάφανη
που 'μοιαζε με δάκρυ.

Τα μάζεψα ένα ένα και τα
κράτησα κι έλεγα πού 'ναι
πού 'ναι η ποδηλάτισσα.

Την είδα να περνά πάνω
απ' τα κύματα, την άλλη μέρα
πάνω από τα μνήματα.

Την τρίτη νύχτωσ' έχασα
τ' αχνάρια της, στους ουραμούς
άναψαν τα φανάρια της.

5. ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΒΟΡΙΑ

Του μικρού βοριά παράγγειλα, να 'ναι καλό παιδάκι
Μη μου χτυπάει πορτόφυλλα και το παραθυράκι
Γιατί στο σπίτι π' αγρυπνώ, η αγάπη μου πεθαίνει
και μες στα μάτια την κοιτώ, που μόλις ανασαίνει

Γεια σας περβόλια, γεια σας ρεματιές
Γεια σας φιλιά και γεια σας αγκαλιές
Γεια σας οι κάβοι κι οι ξανθοί γιαλοί
Γεια σας οι όρκοι οι παντοτινοί

Με πνίγει το παράπονο, γιατί στον κόσμο αυτόνα
τα καλοκαίρια τα 'χασα κι έπεσα στον χειμώνα
Σαν το καράβι π' άνοιξε τ' άρμενα κι αλαργεύει
βλέπω να χάνονται οι στεριές κι ο κόσμος λιγοστεύει

6. Η ΜΑΓΙΑ

Η Πούλια πόχει επτά παιδιά
μέσ' απ' τους ουραμούς περνά.

Κάποτε λίγο σταματά
στο φτωχικό μου και κοιτά.

-Γεια σας τι κάνετε; Καλά;
-Καλά. Πώς είναι τα παιδιά;
-Τι να σας πω εκεί ψηλά τα
τρώει τ' αγιάζι κι η ερημιά.

-Γι αυτό πικραίνεσαι κυρά,
δε μου τα φέρνεις εδωνά;
-Ευχαριστώ μα 'ναι πολλά
θα σου τη φάνε τη σοδειά.

-Δώσε μου καν την πιο μικρή
τη Μάγια την αστραφτερή.
-Πάρ' την κι έχει λοιπόν στο νου
πως θά 'σαι ο άντρας τ' ουρανού.

Λάμπουνε γύρω τα βουνά,
τα χέρια μου βγάνουν φωτιά.
Κι η Πούλια πόχει εφτά παιδιά
φεύγει και μ' αποχαιρετά.

7. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Εδώ στου δρόμου τα μισά
έφτασε η ώρα να το πω
άλλα είναι εκείνα που αγαπώ
γι' αλλού γι' αλλού ξεκίνησα.

Στ' αληθινά στα ψεύτικα
το λέω και τ' ομολογώ.
Σαν να 'μουν άλλος κι όχι εγώ
μες στη ζωή πορεύτηκα.

Όσο κι αν κανείς προσέχει
όσο κι αν το κυνηγά,
πάντα πάντα θα 'ναι αργά
δεύτερη ζωή δεν έχει.

8. ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ

Έτσι μιλώ για σένα και για μένα

Επειδή σ' αγαπώ και στην αγάπη ξέρω
Νά μπαίνω σάν Πανσέληνος
Από παντού, για τό μικρό τό πόδι σου μέσ στ' αχανή
σεντόνια
Νά μαδάω γιασεμιά κι έχω τή δύναμη
Αποκοιμισμένη, νά φυσώ νά σέ πηγαίνω
Μές από φεγγαρά περάσματα και κρυφές τής θάλασσας στοές
Υπνωτισμένα δέντρα μέ αράχνες πού ασημίζουμε

Ακουστά σ' έχουν τά κύματα

Πώς χαιδεύεις, πώς φιλάς
Πώς λές ψιθυριστά τό "τί" και τό "έ"
Τριγύρω στό λαιμό στόν όρμο
Πάντα εμείς τό φώς κι η σκιά

Πάντα εσύ τ'αστεράκι και πάντα εγώ τό σκοτεινό πλεούμενο
Πάντα εσύ τό λιμάνι κι εγώ τό φανάρι τό δεξιά
Τό βρεγμένο μουράγιο και η λάμψη επάνω στά κουπιά

Ψηλά στό σπίτι μέ τίς κληματίδες
Τά δετά τριαντάφυλλα, και τό νερό πού κρυώνει
Πάντα εσύ τό πέτρινο άγαλμα και πάντα εγώ η σκιά πού μεγαλώνει
Τό γερό παντζούρι εσύ, ο αέρας πού τό ανοίγει εγώ
Επειδή σ'αγαπώ και σ'αγαπώ
Πάντα Εσύ τό νόμισμα και εγώ η λατρεία πού τό
Εξαργυρώνει:

Τόσο η νύχτα, τόσο η βοή στόν άνεμο
Τόσο η στάλα στόν αέρα, τόσο η σιγαλιά
Τριγύρω η θάλασσα η δεσποτική
Καμάρα τ'ουρανού με τ'άστρα
Τόσο η ελάχιστη σου αναπνοή

Πού πιά δέν έχω τίποτε άλλο
Μές στούς τέσσερις τοίχους, τό ταβάνι, τό πάτωμα
Νά φωνάζω από σένα και νά μέ χτυπά η φωνή μου
Νά μυρίζω από σένα και ν'αγριεύουν οί άνθρωποι
Επειδή τό αδοκίμαστο και τό απ'αλλού φερμένο
Δέν τ'αντέχουν οί άνθρωποι κι είναι νωρίς, μ'ακούς
Είναι νωρίς ακόμη μές στόν κόσμο αυτόν αγάπη μου

ΝΑ ΜΙΛΩ ΓΙΑ ΣΕΝΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ.

Φύλλο εργασίας

A. Βάλτε ένα αντικείμενο στα παρακάτω ρήματα, αφού διαβάσετε το ποίημα γράψτε τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί ο Ελύτης. Στη συνέχεια βάλτε στα ρήματα ένα δικό σας "νέο" αντικείμενο

πίνω.....

διαβάζω

δρασκελίζω

σκίζω

B. τα εκφραστικά μέσα που έχει ο Ελύτης για να ξαναγεννήσει τις λέξεις είναι:

μεταφορές

προσωποποιήσεις

Σύνδεση αντιθέσεων.....

Γ. Στόχος του Ελύτη με το ξαναγέννημα των λέξεων να αντικρίσουμε έναν νέο κόσμο. Σε ποιον στίχο αναφέρεται στον νέο κόσμο;

Δ. Πώς θα είναι ο νέος κόσμος;

Ε. Το ποίημα μας είναι από τα «υπερρεαλιστικά» του Ελύτη;

Στ. αν ο νέος κόσμος θα είναι φτιαγμένος στα μέτρα της καρδιάς, ο παλιός σε ποια μέτρα θα είχε φτιαχτεί;

Z. βασικό χαρακτηριστικό και αφετηρία του καινούριου κόσμου θα είναι και μια διαφορετική σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Αν η λογική μας οδήγησε στην εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος, η καρδιά και το όνειρο θα μας οδηγήσουν...

Η. αναζητήστε τους στίχους που δείχνουν την σωματική (βιωματική) σχέση του ποιητή με το περιβάλλον

Παράλληλα χωρία από τον Ελύτη για να ξαναθυμηθούμε τα βασικά σημεία του μαθήματος.

Ευθεία μπροστά και τραγουδώντας μόνον
Άτεγκτοι και στην έξοδο προσηλωμένοι
Θα φέρουμε την Ευριδίκη πάλι
Στο φως, στο φως, στο φως

Από την άλλη μεριά του Κεραυνού το καμένο χέρι που θα
Ξαναβλαστήσει. Να ισιώσει τις πτυχές του κόσμου.

Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριών χρονών

Βατές όλες οι θάλασσες με τα λουλούδια

Να περπατάς ξυπόλυτος λίγη χαρά να δώσεις στην τσουκνίδα

Ερώτηση

Μήπως μπορείτε να ανακαλύψετε τι καινούριο φέρνει στην τεχνική του ποιήματος ο Ελύτης Όσον αφορά τον στίχο, την ομοιοκαταληξία, τις στροφές, το μέτρο. Ως σύγκριση ας χρησιμοποιήσετε το ποίημα «Καλιπάτειρα» του Λορέντζου Μαβίλη από το σχολικό σας βιβλίο.

ΠΙΝΟΝΤΑΣ ΗΛΙΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟ

Μιχάλης Γκανάς, «Σούρουπο», *Μαύρα λιθάρια*, Κείμενα 1980, σ. 33.

*Σούρουπο, σε γονυκλισία τα χρώματα
και πώς πεθαίνεις χωρίς το πράσινο εκ γενετής.*

*Τα μάτια σου με τον κίτρινο λίβα,
καμένη σοδειά τα χρόνια που έζησα.*

*Ας φεύγει ο μικρός σκαντζόχοιρος, δε γλιτώνει
τ' αγκάθια μεγαλώνουν ανάποδα.*

*Ήμερο βράδν
βελάζει σαν το χαμένο πρόβατο,*

*ξυγώνει στην πόλη κι αλλάζει προβιά,
σκύλος ή γάτα,
με την τρίχα ορθή
κάτω από τόσους τροχούς.*

*Τι γυρεύεις εδώ ψυχή τραυλή,
μακριά από τα βοσκοτόπια της πατρίδας;
Οι φίλοι πέφτουν από ψηλά μπαλκόνια
στο άσπρο μπαμπάκι που τους καταπίνει.*

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Στο ποίημα κυριαρχούν τα ρήματα. Ποια από αυτά χρησιμοποιούνται με μεταφορική σημασία και ποιο αισθητικό αποτέλεσμα πετυχαίνει με αυτήν τη χρήση τους ο ποιητής;
2. Συγκεντρώστε τις μεταφορικές εκφράσεις του ποιήματος και κατατάξτε τις ανάλογα με το βαθμό ερμηνευτικής δυσκολίας τους. Επιλέξτε αυτή που σας προκάλεσε μεγαλύτερη εντύπωση και εξηγήστε τη λειτουργία της.
3. Σχολιάστε τη σωματική σχέση που έχει ο ποιητής με τη φύση στα ποιήματα του Ελύτη και του Γκανά και εντοπίστε τις διαφορές ανάμεσα στις δύο ποιητικές αντιλήψεις.

ΞΥΠΝΑΜΕ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΞΥΠΝΑ ΜΕΣΑ ΜΑΣ

Γιώργος Σαραντάρης

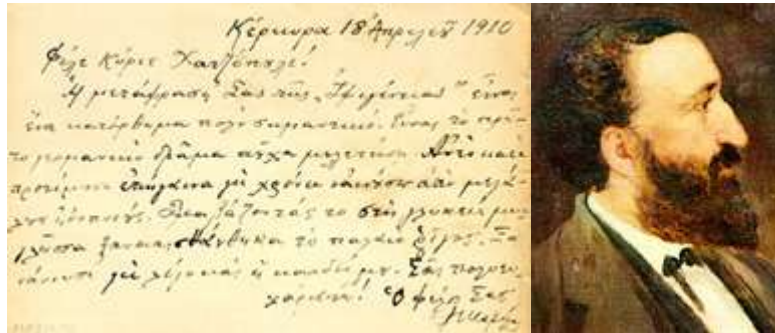
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Χόρχε Λουίς Μπόρχες, «Η θάλασσα», *Το χρυσάφι των τίγρεων*, μτφρ. Δημήτρης Καλοκύρης, Ύψιλον 1988, σ. 42.

*Θάλασσα. Πρώμη θάλασσα. Θάλασσα του Οδυσσέα
κι εκείνον του άλλου Οδυσσέα
που ο λαός του Ισλάμ αποκαλούσε
Σεβάχ Θαλασσινό. Η θάλασσα των γκριζών
κυμάτων του Έρικ του Ερυθρού, ψηλά στην πρύμνη
και του ιππότη εκείνου που έγραφε ταυτόχρονα
το έπος και την ελεγεία της πατρίδας του
στα τενάγη της Γκόας.
Θάλασσα του Τραφάλγκαρ. Αυτή που ύμνησε,
μες στη μακραίωνη ιστορία της, συχνά η Αγγλία
η δύσβατη θάλασσα που βάφτηκε σε ένδοξο αίμα
στην καθημερινή πρακτική του πολέμου.
Η ασίγαστη θάλασσα που την ήμερη αυγή
την αναρίθμητη άμμο αρμενίζει.*

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Πώς ερμηνεύετε το στίχο «Με όραση και μνήμη καθαρή»;
2. Το ποίημα του Μπόρχες μπορεί να χαρακτηριστεί ύμνος στη διαχρονική (από τη θάλασσα του μύθου στη θάλασσα διάφορων ιστορικών στιγμών) και διαπολιτισμική διάσταση της θάλασσας (η θάλασσα διαφορετικών πολιτισμών). Εντοπίστε τις διαφορές και τις ομοιότητές του με το ποίημα του Σαραντάρη.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Λορέντζος Μαβίλης γεννήθηκε στην Ιθάκη το 1860, όπου υπηρετούσε τότε ο δικαστικός πατέρας του Παύλος με καταγωγή από την Ισπανία. Η μητέρα του, που καταγόταν από την αρχοντική οικογένεια Δούσμανη, είχε περάσει μέρος της ζωής της κοντά στον αγροτικό πληθυσμό της Κέρκυρας και αγάπησε τη λαϊκή γλώσσα και τέχνη και την αγάπη αυτή μετέδωσε στον γιο της.

Μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα του Μαβίλη άσκησε ο Ιάκωβος Πολυλάς, του οποίου υπήρξε φίλος και μαθητής. Μαθήτευσε στο εκπαιδευτήριο Καποδίστριας της Κέρκυρας. Μετά το γυμνάσιο έφυγε για την Αθήνα για πανεπιστημιακές σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή. Το 1879 έφυγε για τη Γερμανία, όπου έμεινε για δεκατέσσερα χρόνια. Εκεί μελέτησε τους αρχαίους κλασικούς και έμαθε Ιταλικά, Αγγλικά, Γαλλικά και Ισπανικά, καθώς επίσης Σανσκριτικά. Στη Γερμανία ο Μαβίλης ολοκλήρωσε τις σπουδές του και το 1890 πήρε το διδακτορικό του δίπλωμα. Το 1893 επέστρεψε στην Κέρκυρα όπου εντάχθηκε στην Κερκυραϊκή Σχολή, συνδέθηκε δε ιδιαίτερως με τον Κων/νο Θεοτόκη.

Στις εκλογές του 1910 απέκτησε βουλευτικό αξίωμα με το κόμμα των Φιλελευθέρων και από αυτή τη θέση αγωνίστηκε για την καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας. Το 1912 σε ηλικία πενήντα τριών ετών πήρε μέρος στην εκστρατεία της Ηπείρου και σκοτώθηκε στη μάχη του Δρίσκου.

Στο έργο του Μαβίλη έντονη παρουσιάζεται η σολωμική επίδραση, κυρίως στη δημοτική γλώσσα του και στο κυρίαρχο πατριωτικό συναίσθημα. Από το πρωτότυπο έργο του γνωστότερα είναι τα σονέτα του, τα οποία χαρακτηρίζονται από πληρότητα μορφής, ενώ έγραψε και πολλές μεταφράσεις. Τα πιο γνωστά σονέτα του: Λήθη, Καλλιπάτειρα, Ελιά, Μούχρωμα.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΥΜΝΟΣ (Κωστή Παλαμά)

Αρχαίον Πνεύμ' αθάνατο, αγνέ πατέρα
του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού,
κατέβα, φανερώσου κι άστραψ' εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού.

Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι
στων ευγενών αγώνων λάμπσε την ορμή,
και με τ' αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι
και σιδερένιο πλάσε κι άξιο το κορμί.

Κάμποι, βουνά, και πέλαγα φέγγουν μαζί σου
σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός,
και τρέχει στο ναό εδώ προσκυνητής σου,
Αρχαίον Πνεύμ' αθάνατο, κάθε λαός.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Φραντς Κάφκα, Γράμμα στον πατέρα (απόσπασμα)

Αγαπημένε μου πατέρα

.....

Έβλεπες τα πράγματα περίπου έτσι: Σε όλη σου την ζωή δούλεψες σκληρά, θυσιάζοντας τα πάντα για τα παιδιά σου, κυρίως δε για μένα. Συνεπώς, έκανα "τη μεγάλη ζωή", ήμουν απολύτως ελεύθερος ν' ασχολούμαι με ό,τι μου άρεσε, χωρίς ν' αντιμετωπίσω ποτέ βιοτικό πρόβλημα και γενικά δεν είχα έγνοιες. Εσύ δεν απαιτήσες καμία ευγνωμοσύνη για όλα αυτά, επειδή γνωρίζει πολύ καλά τι σημαίνει "ευγνωμοσύνη από τα παιδιά", αλλά περιμένεις τουλάχιστον έναν καλό λόγο, κάποιο δείγμα συμπάθειας.

Εγώ, αντί ν' ανταποκριθώ σ' αυτή την προσμονή σου, σε απέφευγα διαρκώς, κρυβόμουν στο δωμάτιό μου μαζί με τα βιβλία μου, έκανα παρέα με φίλους ελαφρόμυαλους και καλλιεργούσα παράδοξες ιδέες.

[...]

Θα ήμουν πιο ευτυχής να σε είχα φίλο, αφεντικό, θείο, παππού, ακόμη (αν και το λέω με κάποιο δισταγμό), πεθερό μου. Αλλά σαν πατέρας ήσουν πολύ δυνατός για μένα και η δύναμή σου γινόταν εντονότερη επειδή οι αδελφοί μου πέθαναν σε μικρή ηλικία και οι αδερφές μου γεννήθηκαν πολύ αργότερα.[...] Πάντως εμείς οι δύο είμαστε τόσο διαφορετικοί και εξαιτίας αυτής της διαφοράς τόσο επικίνδυνοι ο ένας για τον άλλο, ώστε εάν ήθελε κανείς να προβλέψει με ποιο τρόπο, εγώ, ένα παιδί που εξελισσόταν αργά και εσύ, ο ώριμος άντρας, θα μπορούσε να συμπεριφερόμαστε ο ένας προς τον άλλο, θα μπορούσε να συμπεράνει ότι θα με συνέθλιβες, αφανίζοντας ολοκληρωτικά την προσωπικότητά μου. Αυτό βέβαια δε συνέβη, διότι η ζωντανή πραγματικότητα είναι αδύνατον να υπολογισθεί εκ των προτέρων, έχει όμως συμβεί κάτι χειρότερο.

[πηγή: Φραντς Κάφκα, Γράμμα στον πατέρα, μτφρ. Φ. Καλαμαράς, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1996, σ. 7-12

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Απ' το «**Αξιον Εστί**» του Οδυσσέα Ελύτη

Πορεία προς το μέτωπο (28η Οκτωβρίου 1940)

Ξημερώνοντας τ' Αγιαννιού, με την αύριο των Φώτων, λάβαμε τη διαταγή να κινήσουμε πάλι μπροστά, για τα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες. Έπρεπε, λέει, να πιάσουμε τις γραμμές που κρατούσανε ως τότε οι Αρτινοί, από Χειμάρρα ως Τεπελένι. Λόγω που εκείνοι πολεμούσανε απ' την πρώτη μέρα, συνέχεια, κι είχαν μείνει σχεδόν οιμισοί και δεν αντέχανε άλλο.

Δώδεκα μέρες κιόλας είχαμε μεις πιο πίσω, στα χωριά. Κι απάνω που συνήθιζε τ' αυτί μας πάλι στα γλυκά τριξίματα της γης, και δειλά συλλαβίζαμε το γάβγισμα του σκύλου ή τον αχό της μακρινής καμπάνας, να που ήταν ανάγκη, λέει, να γυρίσουμε στο μόνο αχολόι που ξέραμε: στο αργό και στο βαρύ των κανονιών, στο ξερό και στο γρήγορο των πολυβόλων.

Νύχτα πάνω στη νύχτα βαδίζαμε ασταμάτητα, ένας πίσω απ' τον άλλο, ίδια τυφλοί. Με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι από τη λάσπη, όπου, φορές, εκαταβούλιαζε ίσαμε το γόνατο. Επειδή το πιο συχνά ψιχάλιζε στους δρόμους έξω, καθώς μες στην ψυχή μας. Και τις λίγες φορές όπου κάναμε στάση να ξεκουραστούμε, μήτε που αλλάζαμε κουβέντα, μονάχα σοβαροί και αμίλητοι, φέγγοντας μ' ένα μικρό δαδί, μία - μία εμοιραζόμασταν τη σταφίδα.

Ή φορές πάλι, αν ήταν βολετό, λύναμε βιαστικά τα ρούχα και ξυνόμασταν με λύσσα ώρες πολλές, όσο να τρέξουν τα αίματα. Τι μας είχε ανέβει η ψείρα ως το λαιμό, κι ήταν αυτό πιο κι απ' την κούραση ανυπόφερτο. Τέλος, κάποτε ακουγότανε στα σκοτεινά η σφυρίχτρα, σημάδι ότι κινούσανε, και πάλι σαν τα ζα τραβούσαμε μπροστά να κερδίσουμε δρόμο, πριχού ξημερώσει και μας βάλουνε στόχο τ' αερόπλινα. Επειδή ο Θεός δεν κάτεχε από στόχους ή τέτοια, κι όπως το 'χε συνήθειο του, στην ίδια πάντοτε ώρα ξημέρωνε το φως.

Τότες, χωμένοι μες στις ρεματιές, γέρναμε το κεφάλι, από το μέρος το βαρύ, όπου δεν βγαίνουνε όνειρα. Και τα πουλιά μας θύμωναν, που δεν δίναμε τάχα σημασία στα λόγια τους - ίσως και που ασκημίζαμε χωρίς αιτία την πλάση. Άλλης λογής εμείς χωριάτες, μ' άλλω λογιά ξινάρια και σιδερικά στα χέρια μας, που ξορκισμένα να 'ναι.

Δώδεκα μέρες κιόλας, είχαμε μεις πιο πίσω στα χωριά κοιτάζει σε κατρέφτη, ώρες πολλές, το γύρο του προσώπου μας. Κι απάνω που συνήθιζε ξανά το μάτι μας τα γνώριμα παλιά σημάδια, και δειλά συλλαβίζαμε το χείλο το γυμνό ή το χορτάτο από τον ύπνο μάγουλο, να που τη δεύτερη τη νύχτα σάμπως πάλι αλλάζαμε, την τρίτη ακόμη πιο πολύ, την ύστερη, την τέταρτη, πια φανερό, δεν ήμασταν οι ίδιοι. Μόνε σα να πηγαίναμε μπουλούκι ανάκατο, θαρρούσες, απ' όλες τις γενιές και τις χρονιές,

άλλοι των τωρινών καιρών κι άλλοι πολλά παλιών, που 'χαν λευκάνει απ' τα περίσσια γένια. Καπεταναίοι αγέλαστοι με το κεφαλοπάνι, και παπάδες Θερία, λοχίες του 97 ή του 12, μπαλτζήδες βλοσυροί πάνου απ' τον ώμο σειώνοντας το πελέκι, απελάτες και σκουταροφόροι με το αίμα επάνω τους ακόμη Βουλγάρων και Τούρκων.

Όλοι μαζί, δίχως μιλιά, χρόνους αμέτρητους αγκομαχώντας πλάι - πλάι, διαβαίναμε τις ράχες, τα φαράγγια, δίχως να λογαριάζουμε άλλο τίποτε. Γιατί καθώς όταν βαρούν απανωτές αναποδιές τους ίδιους τους ανθρώπους πάντα, συνηθάν εκείνοι στο Κακό, τέλος του αλλάζουν όνομα, το λεν Γραμμένο ή Μοίρα - έτσι κι εμείς επροχωρούσαμε ίσια πάνου σ' αυτό που λέγαμε Κατάρα, όπως θα λέγαμε Αντάρα ή Σύγνεφο. Με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι απ' τη λάσπη όπου φορές εκαταβούλιαζε ίσαμε το γόνατο. Επειδή το πιο συχνά, ψιχάλιζε στους δρόμους έξω καθώς μες στην ψυχή μας.

Κι ότι ήμασταν σιμά πολύ στα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες, μήτε αρρώστους και γερούς, μήτε φτωχούς και πλούσιους, το καταλαβαίναμε. Γιατί κι ο βρόντος πέρα, κάτι σαν καταιγίδα πίσω απ' τα βουνά, δυνάμωνε ολοένα, τόσο που καθαρά στο τέλος να διαβάζουμε το αργό και το βαρύ των κανονιών, το ξερό και το γρήγορο των πολυβόλων.

Ύστερα και γιατί, ολοένα πιο συχνά, τύχαινε τώρα ν' απαντούμε, απ' τ' άλλο μέρος να 'ρχονται, οι αργές οι συνοδείες με τους λαβωμένους. Όπου απιθώνανε χάμου τα φορεία οι νοσοκόμοι, με τον κόκκινο σταυρό στο περιβραχιόνιο, φτύνοντας μέσα στις παλάμες, και το μάτι τους άγριο για τσιγάρο. Κι όπου κατόπι σαν ακούγανε για που τραβούσαμε, κουνούσαν το κεφάλι, αρχινώντας ιστορίες για σημεία και τέρατα.

Όμως εμείς το μόνο που προσέχαμε ήταν εκείνες οι φωνές μέσα στα σκοτεινά, που ανέβαιναν, καυτές ακόμη από την πίσσα του βυθού ή το θειάφι. «Όι, όι, μάνα μου», «όι, όι, μάνα μου», και κάποτε, πιο σπάνια, ένα πνιχτό μουσούνισμα, ίδιο ροχαλητό, που 'λεγαν, όσοι ξέρανε, είναι αυτός ο ρόγχος του Θανάτου. Ήταν φορές που εσέρνανε μαζί τους κι αιχμαλώτους, μόλις πιασμένους λίγες ώρες πριν, στα ξαφνικά γιουρούσια που κάναν τα περίπολα. Βρωμούσανε κρασί τα χνώτα τους, κι οι τσέπες τους γιομάτες κονσέρβα ή σοκολάτες. Όμως εμείς δεν είχαμε, ότι κομμένα τα γιοφύρια πίσω μας, και τα λίγα μουλάρια μας κι εκείνα ανήμπορα μέσα στο χιόνι και στη γλιστράδα της λασπουριάς. Τέλος, κάποια φορά, φανήκανε μακριά οι καπνοί που ανέβαιναν μεριές-μεριές, κι οι πρώτες στον ορίζοντα κόκκινες, λαμπερές φωτοβολίδες.

Απ' το «Άξιον Εστί» του Οδυσσέα Ελύτη

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΗΣ ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

«Εδώ Πολυτεχνείο, εδώ Πολυτεχνείο. Σας μιλάει ο Ραδιοφωνικός Σταθμός **των** ελεύθερων αγωνιζόμενων φοιτητών, **των** ελεύθερων αγωνιζόμενων Ελλήνων. Εμείς οι ελεύθεροι Έλληνες φοιτητές, που για τρίτη σήμερα μέρα εξακολουθούμε τον αγώνα μας, δηλώνουμε ότι είμαστε άοπλοι. Βρισκόμαστε άοπλοι απέναντι στα τανκς. Εδώ Πολυτεχνείο, εδώ Πολυτεχνείο...».

Χρονικό της Σχολής Πολυτεχνείου

Χρονικό ενός αγώνα που κράτησε τρία ολόκληρα εικοσιτετράωρα και σημάδεψε τη ζωή μας.

Χρονικό μιας εποχής συγκεκριμένης. Έτος: 1973. Τόπος: Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα: Αθήνα. Ακόμα πιο συγκεκριμένα: Νοέμβριος στην Αθήνα. Χώρος επώνυμος: Πολυτεχνείο. Ημέρες τρεις. Ημέρες και νύχτες και εποχές. **Χρονικό** της πολιορκίας. Τελευταίες ώρες. Βράδυ Παρασκευής, 16 Νοεμβρίου.

ΠΑΡΕΝΘΕΣΗ: Αριθμοί και περιγραφές που συνοψίζουν το εικοσιτετράωρο της Παρασκευής σε τρία οκτάωρα. Συγκεκριμένα: Πρώτο οκτάωρο: Προσέλευση του ανώνυμου πλήθους για να δηλώσει συμπαράσταση στους φοιτητές που βρίσκονται τρία εικοσιτετράωρα κλεισμένοι στη Σχολή. Η προσέλευση έχει όψη από πανηγύρι. Δεύτερο οκτάωρο: Προκηρύξεις και διακοπή κυκλοφορίας. Η όψη του χώρου, μέσα και έξω, θυμίζει εορταστική εκδήλωση. Χαρακτηριστικό σημάδι σ' αυτόν τον έγκλειστο χρόνο, η φωνή **των** ελεύθερων Ελλήνων, μια φωνή νέου παιδιού που εκπέμπει στους 1.050 χιλιόκυκλους μηνύματα αισιοδοξίας. Τρίτο οκτάωρο: Σημειώνουμε μόνο: Αριθμός συγκεντρωμένων εντός και εκτός Πολυτεχνείου πάνω από είκοσι χιλιάδες. Ώσπου νύχτωσε.

Βράδυ Παρασκευής 16 Νοεμβρίου. Από νωρίς το απόγευμα επικρατεί ένας ηλεκτρισμένος διάχυτος πανικός στους δρόμους, στα βιαστικά βήματα **των** περαστικών, στα γεμάτα καφεενεία. Μισόλογα και γρήγορες κοφτές κινήσεις. Αποφάσεις που παίρνονται σε μια μόνο στιγμή μέσα. Στον τοίχο του καφενείου γράφει «σερβίρομεν ζεστό Nescafe. Οι θαμώνες διαβάζουν βιαστικά «ή τώρα ή ποτέ» και συνεννοούνται με γρήγορες αποσπασματικές φράσεις, «ελευθερία ή θάνατος».

Ωρα 8 μ.μ. Στους δρόμους υγρά μάτια που τσούζουν. Οι παλιοί θυμούνται τον πόλεμο. Κλείνονται στα σπίτια τους. Οι πιο νέοι σφίγγουν το στόμα με πείσμα, «φασίστες» ή κάτι

παρόμοιο και φτύνουν μολύβι λιωμένο. «Τα δακρυγόνα επιδρούν βλαβερώς εις το αναπνευστικόν σύστημα». Ανακοίνωση πρώτη: Θα ακολουθήσουν πολλές παρόμοιες. Στους δρόμους όλο και πιο νέοι, σχεδόν παιδιά. Δάκρυα και κρατημένη αναπνοή για να μην εισπνεύσουν δηλητήριο. Νέα παιδιά, αγόρια και κορίτσια. Δεν τραγουδάνε, αλλά το τραγούδι το μαντεύεις ανάμεσα στα σφιγμένα δόντια. Χαφιέδες και δακρυγόνα.

Ωρα 9 μ.μ. Σε διάστημα μιας ώρας έγιναν όλα όσα θα χρειάζονταν μια βδομάδα για να χωρέσουν άνετα με κανονική εξέλιξη **των** γεγονότων. Συνοπτικά: Σκοτώθηκε ένα νεαρό αγόρι, αγνώστων στοιχείων, που χαρακτηρίστηκε αμέσως «αναρχικός». Μ' αυτή την ονομασία πέρασε από τον τάφο στη δημοσιότητα κι από τη δημοσιότητα στη μνήμη εκείνων που ορκίστηκαν να θυμούνται. Συγκράτησαν έτσι το γαλάζιο τριμμένο πουκάμισό του με το σκισμένο γιακά. Το καναρινί πουλόβερ του, που ήταν δύο νούμερα μεγαλύτερο από το δικό του, και έπλεε πάνω του σαν ξένο. Το σχήμα που είχε το στόμα του και ήταν ένα σχήμα χαμόγελου, εντελώς παράλογο και ίσως άκαιρο. Τα μάτια του δεν τα είδαν γιατί του τα 'κλεισε βιαστικά ο απέναντι περιπτεράς, που έτρεξε συγχρόνως με τους πυροβολισμούς και κατάπιε τη φωνή του «ρουφιάνοι το παιδί», και μόνο αρκέστηκε στη φράση «πέθανε, να ειδοποιήσουμε τους δικούς του». Κάποιος έπιασε τα δάχτυλα του παιδιού και τα 'τριψε στις χούφτες του αδέρξια. «Είναι πεθαμένος», ξαναείπε ο περιπτεράς και κατάπιε την ίδια φράση για δεύτερη φορά. «Το φάγατε το παιδί, ρουφιάνοι». Και ο κόσμος που είχε μαζευτεί σ' εκείνο το σημείο και χάζευε, διαλύθηκε βίαια από τα όργανα της τάξεως που είχαν ένα ύφος παράξενο. Κάτι ανάμεσα στην υπεροχή και την επάρκεια.

(...) Ωρα 12.55'. Η είδηση: «Τα τανκς κατευθύνονται μέσα στη νύχτα με προορισμό το χώρο συγκεντρώσεως **των** φοιτητών». Με προορισμό το τραγούδι. Με προορισμό να πολτοποιήσουν το τραγούδι. Να εξουδετερώσουν το τραγούδι. Να το ξεκολλήσουν απ' τους τοίχους. Να το σκοτώσουν στα τρία βήματα επιτόπου. Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα για τα τανκς. Για κανένα τέτοιο φρικαλέο ήχο δεν υπάρχει πρόβλημα. Χωράει παντού. Κι αν δεν χωρέσει, πάντα υπάρχει τρόπος να εξουδετερώσει του όγκους και να τους εξαφανίσει με την εμφάνισή του.

Εμφανίζονται λοιπόν τα τανκς. Ένα, δυο, τρία, πέντε, αμέτρητα. Όγκοι και καταπάνω στο τραγούδι. Το τραγούδι γίνεται πανικός. Μεταβάλλεται σε πανικό, όπως μεταβάλλονται μέσα σε μια νύχτα τα τραγούδια σε μοιρολόγια και τ' ανάποδο. Τώρα οι δρόμοι στενεύουν. ΟΙ άνθρωποι τρέχουν στις πόρτες **των** σπιτιών, τις ανοίγουν, μπαίνουν. Δεν τους χωράει η νύχτα και η καρδιά τους. Η καρδιά είναι μια πέρδικα. Δεν τραγουδάει. Λουφάζει. Πουλί και παραμονεύει τους ήχους. Παραμονεύει την κίνηση **των** ανθρώπων από τη μάζα, τραγούδι στις ανοιχτές σκοτεινές πόρτες **των** σπιτιών του. Η καρδιά **των** ανθρώπων μέσα στη νύχτα, πέρδικα και τρέμει.

Διαβάστε περισσότερα: http://www.i-reportergr.com/2009/11/blog-post_3885.html#ixzz29YCTk9qj

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Να συγκρίνετε το παραπάνω κείμενο με το κείμενο «Έξι νέοι» του Γιώργου Χειμωνά που υπάρχει στο σχολικό εγχειρίδιο.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΙΓΚΗΠΑΣ ΚΑΙ Η ΑΛΕΠΟΥ ANTOYAN NTE SAINTE-EXUPERY

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο μπαρμπα-Γιάννης κι ο γάιδάρός του, Αργύρης Εφταλιώτης

Αν έχει ιστορία ο μπαρμπα-Γιάννης, τη χρωστάει στο γάδαρό του. Επειδή ο γάδαρός του -Ψαρό τον έλεγε, ας τον πούμε και μεις Ψαρό - δούλεψε καλά στη ζωή, του, από την ώρα που σήκωσε σαμάρι η ράχη του. Επειδή στάθηκε καλότυχος γάδαρος ο Ψαρός, μ' όλη του τη βαριά δουλειά που έκαμε στη ζωή του. Επειδή ήτανε γάδαρος με χαρακτήρα ο Ψαρός, και τον έδειξε τον χαρακτήρα του τότες που τον είχε ο μπαρμπα-Γιάννης έξι μήνες δεμένο στο μαγνανοπήγαδό του, έξι ζεστούς καλοκαιρινούς μήνες που μπορούσαν και λιοντάρι να δαμάσουν, κι ωστόσο ο Ψαρός μήτε τη δύναμή του έχασε στο ζυγό εκείνο, μήτε τη μεγάλη του φωνή, μήτε τη σβελλάδα του, όταν από καιρό σε καιρό, τον άφηνε ο αφέντης του στο χωράφι να πάρει λιγάκι αέρα, να δροισιστεί με χορτάρι χλωρό.

Όταν ο μπαρμπα-Γιάννης έχασε το περιβόλι του, άλλο δεν του έμενε παρά ο Ψαρός. Αυτός ήταν ο φίλος του η σερμαγιά του, το στήριγμά του. Μ' αυτόνα δούλευε, μ' αυτόνα μιλούσε. Ανεβοκατέβαινε το βουναράκι του χωριού του με τον Ψαρό, και δεν ήτανπραμάτεια, δεν ήτανε λαχανικά, πωρικά, ξύλο, που δεν περνούσαν από του Ψαρού τη σταυρωτή ράχη πριν να 'ρθουνε στου μπαρμπα-Γιάννη τη γειτονιά.

Κατάντησε μπαρμπα-Γιάννης και Ψαρός να είναι ένα πράμα. Μαζί τρώγανε, μαζί περπατούσανε, μαζί κοιμούταν. Έξω, έξω στην άκρη του χωριού, ο μπαρμπα-Γιάννης στο καλύβι ολομόναχος, ο Ψαρός στην αυλή. Έβγαινε ο μπαρμπα-Γιάννης στην πόρτα του πρωί πρωί, κι η πρώτη του καλημέρα ήτανε στον Ψαρό. Γύριζε τότες ο Ψαρός το κεφάλι κατά τον αφέντη του, σάλευε τ' αυτιά του με λαχτάρα κι αγάπη, και τον κοίταζε με μάτια πανώρια, μάτι που μπορούσε κι η πιο μαυρομάτα κοπέλα να τα ζουλέψει.

Άλλοτε πάλι, στη δουλειά απάνω, αν ήτανε μεγάλη η ζέστη, παραπολύ βαρύ το γομάρι, και τύχαινε κι ο Ψαρός να είναι κακοδιάθετος ή παρακουρασμένος, και δεν ανέβαινε τον ανήφορο με μεγάλη προθυμία, έχανε την υπομονή του ο μπαρμπα-Γιάννης, και του μιλούσε σε γλώσσα που άνθρωπος να την υποφέρει ήταν αδύνατο, κι ωστόσο ο Ψαρός την υπόφερνε, κι έκανε τα καλά του μάλιστα, επειδή το γνώριζε πως έχει και ξύλο, αν και το ξύλο ο μπαρμπα-Γιάννης δεν του το 'δινε, παρά σαν έβλεπε πως δεν περνούσαν τα λόγια. Γάδαρος γνωστικότερος από ανθρώπους πολλούς που δεν εννοούν τίποτις να σου δώσουν με τίποτις να συμφωνήσουν, όσο λογικό και να είναι, παρά σαν δούνε σα νιώσουν τη βία, είτε στη ράχη τους, είτε κι αλλιώς.

Ηρωικός γάδαρος ο Ψαρός, διακριτικός αφέντης ο μπαρμπα-Γιάννης. Γι' αυτό έζησε ο Ψαρός και χρόνια πολλά, και τον ωφέλησε τον αφέντη του, όσο γάδαρος άνθρωπο ποτές δεν ωφέλησε.

Μα όλα τα πράματα αυτουνού του κόσμου έχουν ένα τέλος, κι είχε και του μπαρμπα-Γιάννη και του Ψαρού η αχώριστη φιλία στο τέλος της.

Ανέβαινε τ' αγαπημένο ζευγάρι από τον κάμπο, μέρα μεσημέρι. Αύγουστο μήνα, με γομάρι σταφύλια. ήταν τρυγητός, καιρό δεν είχανε να χάνουν, τα σταφύλια περίμεναν στ' αμπέλι κομμένα, να κουβαληθούνε, να ζουληχτούνε, να γίνουν πετμέζι, μούστος κρασί. Ήταν το τρίτο ταξίδι τούτο. Έπρεπε να γίνουν άλλα τρία ταξίδια, και μήτε να σταθούνε στο μισό δρόμο, να ξεκουραστούνε, δεν είχαν καιρό. Ήταν τώρα γέρος ο μπαρμπα-Γιάννης μα κι ο Ψαρός ακόμα πιο γέρος. Δεν είχε πια ο Ψαρός την πρώτη σβελτάδα του.

-Τρέχα, κακόμοιρε, του έλεγε ο μπαρμπα-Γιάννης βραχνά βραχνά, τρέχα, γιατί έχουμε άλλα τρία. Και τότες πια θα 'χεις χειμωνικόφλουδα απόψε στο φαγί σου. Άιντε και φτάσαμε κακορίζικε!

Κι έκανε ο Ψαρός να τρέξει γληγορότερα, μα τα πόδια του έτρεμαν, ήταν κατεβασμένα τ' αυτιά του, και γόγγυζε. Εκεί που γόγγυζε κοντοστέκεται, λυγίζουν τα γόνατά του, πέφτει κάτω, η άσπρη κοιλιά του στον ήλιο, τα πόδια του στον αέρα, τα κοφίνια με τα σταφύλια αποπίσω του.

Έτρεξε ο μπαρμπα-Γιάννης κατατρομασμένος, πρώτη φορά που πάθαινε τέτοιο πράμ' ο Ψαρός. Άρχισε να ξελύνει του σαμαριού το λουρί, που του παράσφιγγε την κοιλιά του Ψαρού, και του 'κοβε την αναπνοή. Το 'σκισε το λουρί με το μαχαίρι του, παραμέρισε το σαμάρι όσο μπορούσε, ύστερα παίρνει το καπίστρι, και τραβάει τον Ψαρό να τόνε σηκώσει.

-Έλα γέρο μου, σήκω καημένε, σήκω κι έχουμε τρία ταξίδια ακόμα. Σήκω και θα 'χεις και κριθάρι απόψε. Σ' αξίζει, καημένε. Σήκω. Ψαρέ μου!

Μα πού να σηκωθεί ο Ψαρός!

Σκύβει ο μπαρμπα-Γιάννης και χαδεύει τη ράχη του, το λαιμό του, το μέτωπό του, τραβάει έπειτα πάλι, του κάκου! Δε σηκώνεται ο Ψαρός!

Του πέρασε τότες από το νου του σαν αστραπή, ο φόβος μήπως έπαθε τίποτις ο Ψαρός, μήπως -κι ο φόβος μονάχα τον έκαμε να καθίσει, ν' ακουμπήσει κάπου, να συνεφέρει, να πάρει δύναμη για να μπορέσει να κοιτάξει τα μάτια του, να προσέξει την αναπνοή του, να καταλάβει αν ζει ο Ψαρός του.

Κάθισε λαχανιασμένος αφανισμένος από την κούραση, από τη βιάση του να ξελύσει το σαμάρι να παραμερίσει τα κοφίνια, από τα τράβα τράβα το καπίστρι να σηκωθεί ο Ψαρός, από τον ήλιο το φοβερό που τον έδερνε καθώς έπεφτε στην κορφή του.

Κάθισε και σηκωμό πια δεν είχε. Μόνο έγειρε σ' ένα βράχο πλαγινό, στο μισό το δρόμο του βουνού, που ψυχή δεν φαίνονταν από πουθενά να 'ρθει και να του χύσει μια στάλα νερό να τόνε συνεφέρει.

Ξανασυλλογίστηκε άξαφνα το δόλιο τον Ψαρό και πάσκισε να συρθεί κατακεί που ήταν πλαγιασμένος, να τόνε χαδέψει, να τον κάμει να σηκωθεί, να τον καθαλίκεψει έπειτα και να πάει στο καλύβι του, να συχάσουν κι οι δύο τους, κι ας πάνε στο καλό τα σταφύλια.

Μα που να σηκωθεί πια ο μπαρμπα-Γιάννης! Όσο το συλλογιότανε να σηκωθεί, άλλο τόσο βούλιαζε μέσα στη λιγοθυμιά που τον πήρε βούλιαζε, όλο βούλιαζε, και τώρα πια άλλο δεν έμενε μέσα στο νου του παρά να μπορέσει ν' απλώσει το χέρι του απάνω στον Ψαρό, να του δώσει να καταλάβει πως είναι κοντά του, πως παρακουράστηκε κι αυτός, και θα μείνει πλαγιασμένος, ώσπου να συνεφέρει.

Μάζεψε τη στερνή του δύναμη κι άπλωσε ο γέρος το χέρι του. Έπεσε βαριά το χέρι απάνω στον άψυχο το λαιμό του Ψαρού.

Έμεινε καθώς έπεσε το χέρι, έμεινε κι ο γέρος ασάλευτος, αμίλητος, αζύπνητος. Τίποτις δεν έφεγγε πια μέσα στο σβησμένο το νου του, και μήτε τα μερμήγκια κι οι μύγες, μήτ' αυτά δεν τον πείραζαν πια. Μόνο τον έδερνε ο ήλιος, κι αυτός κοιμούνταν τον αιώνιο τον ύπνο, κοντά στον Ψαρό του, τον ήρωα τον Ψαρό, που απόθανε στη δουλειά του απάνω, σαν πολεμιστής απάνω στο κάστρο του.

Την άλλη μέρα σε κείνο το μέρος τίποτις άλλο δεν έβλεπες παρά μερικές ρώγες σκόρπιες εδώ και εκεί. Ο μπαρμπα-Γιάννης ήτανε θαμμένος στην Άγια-Μαρίνα λίγο παραπάνω, ο δύστυχος ο Ψαρός ήταν γκρεμισμένος μέσα σε χαράδρα βαθιά παρακάτω.

Δεν τον έθαψαν τον Ψαρό κι ας δούλεψε σ' όλη του τη ζωή. Τόνε λυπήθηκαν όμως τα όρνια και του ξεγύμνωσαν τ' άσπρα τα κόκαλά του, και του τα ζέστειν' ο ήλιος και του τα 'πλεναν οι βροχές, ώσπου αφανίστηκαν και κείνα, κι άλλο τώρα δεν του μένει του κακόμοιρου του Ψαρού παρ' αυτή η μικρή ιστορία.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιες φράσεις του κειμένου δίνουν καλύτερα το δεσμό ανάμεσα στον άνθρωπο και το ζώο;